

A BRÁHMÁN KASZT MEGTÉRÉSE

(A Katholikus Hitterjesztés Lapjai 1903. március. XXII. évfolyam, 3. füzet, 47. oldal)

A különleges bráhmán kasztnak párját nem találni sehol.

Időszámításunk előtt vagy 2000 évvel az árja nép átengedve Perzsiát a testvér *irániai* fajnak, átkelt az Oxus vizén, át a Hindukus gerincén, leszállt a *Pendsab* (öt folyó) alföldjére, innen pedig a Ganges völgyébe. Az Indus és Ganges mellékéről szétáradt az *árja* törzs a *Dékhán* (dél) fennsíkon.

Nem tudni, mennyi időt vett igénybe, de bizonyosan sokáig tartott az Indiában talált *dravida*, *mongol* és *chamita* népek meghódítása. Amit a kard hódított, azt szervezni és értékesíteni kellett; így tagolódott szét a hódító nép három csoportra. A hadvezetők és vitézeik képezték a *ksatrija* kasztot; a vallást, tudományt és törvényalkotást művelők a *bráhmán* kasztban tömörültek; az őstermelők alkották a *vaisszija* osztályt. Véres tusák után a *ksatrija* kaszt az első rangot kénytelen volt a bráhmán kasztnak átengedni. Nem is történhetett másképpen, mert az értelem legyőzi a nyers erőt.

A győztes kaszt a vallás, művészet és tudomány fölött rendelkezvén, megnyerte a legnépesebb *vaisszija* kasztnak rokonszenvét és támogatását a duzzogó *ksatrija* kaszt ellen. Ismeretes levén a *ksatrija* kasztnak vitézsége, a bráhmánok még új szövetségest is szereztek magoknak a legyőzött *dravida* népben, melyet szúdra néven negyedikül vettek föl a *kasztok* kötelékébe.¹¹

Ez a helyes politika azonban a bráhmánok felsőbbségét mindenkorra még nem biztosította, mert alárendelt szerepbe csak gyöngé és korlátolt eszű ember nyugszik bele. Hatalmuk alapkövének tehát a vallást tették meg a

¹¹ Az indológia egyes képviselői szerint *árja* nép nem a mai India területén kívülről vándorolt be az indiai szubkontinens területére, hanem már eredetileg is a terület ősi civilizációjához tartoztak. A hindu társadalom négy rendje (*kasztja*) pedig sokkal korábban létezett már, mint a feltételezett bevándorlás ideje, hiszen a társadalom efféle felosztásáról már a legkorábbi védikus írások is említést tesznek (Rig Védá).

Ezek a rendek a hindu hagyományok szerint eredetileg nem mesterséges úton alakultak ki, s nem is a születés alapján határozták meg őket, hanem isteni elrendezésre – bármely társadalomban megfigyelhetjük ezt a tendenciát –, az egyének természetes hajlama, képessége és a különböző tevékenységformák iránti vonzalma (*karma*) hozta létre őket. Már a Rig Védá is utal a felosztás isteni eredetére és természetes folyamatára. Ha valaki képes volt fejleszteni a tudását és a képességeit, akkor felemelkedhetett a következő, magasabb osztályba. Minden társadalomban megfigyelhetők a társadalmat az intelligenciájával, szellemi kapacitásával szolgáló értelmiségi réteg, a védelem, illetve az adminisztráció feladatát ellátó katonaság, illetve hivatali apparátus, valamint a kereskedelemmel foglalkozó s végül az ún. „kézkezi munkát” végző rétegek. A védikus társadalomban ezek az osztályok nem *kasztok* voltak. Bizonyos szabályok követése mellett még az is megengedett volt, hogy két különböző osztályba tartozó személy összeházasodjon. A késői védikus korban azonban az osztályfelosztás me-revségének kialakulásával az osztályok fokozatosan *kasztokká* alakultak át, amelyekben a társadalmi helyzet, születés szerinti örökségként adódott át „apáról fiúra”. Az eltérő osztályba tartozó egyének házasságára is fokozatosan rossz szemmel kezdték nézni, aminek eredménye egy idő után a teljes tilalom lett.

bráhmánok. Szerintök Brahmának¹² négy fia született: fejéből *Bráhmán* (Bráhmána – a szerk.), karjából *Ksatrija*, törzséből *Vaisszija*, lábából *Szúdra*.¹³ (Így adják elő a bráhmánok szent könyvei, a Védák. A Vaisszija kaszt számára írt könyv szerint Brahmá földből teremtette Purusa és Prakriti első emberpárt, melytől ez a 4 fiú született.)

A négy fiú a világ négy tájéka felé ment benépesíteni a földet. Mint elsőszülött kapott atyjától Bráhmán egy könyvet, mely tartalmazza az isten törvényeit, az embernek kötelességeit, a vallásnak titkait és szertartásait. Öcscsei tisztelték Bráhmánt jámborsága, tudománya és istennel való társalkodása miatt; de tisztelték mint elsőszülöttet is.

Mikor *Bráhmán* felnőtt, isten parancsára kelet felé indult benépesíteni a földet. Az útra csak könyvét vitte magával. A hegyek között kies völgynek patakjából éppen szomját csillapította egy leányzó. Haja fekete, színe világos, termete kecses, szelíd tekintete illemes levén, mindenben képmása volt Bráhmánnak. Öltöny hójával voltak ugyan mindketten, de az ártatlanság védte őket a pirulás ellen. Mindkettőt meglepte, hogy kölcsönösen olyan lényt látnak, akinek létezéséről eddig nem tudtak semmit; sokáig nézték egymást némán. A hallgatást a leány szakította meg. Kérdezte Bráhmánt, honnan került ide. Bráhmán azt felelte, hogy annak a parancsára jött ide, aki teremtette a világot és kettejüket, sőt a világosságot is, melynek köszönhetik, hogy látják egymást. Az isten által értelemmel is fölruházott nő megvallotta, hogy kettejük hasonlatossága is bizonyítja, miszerint egy alkotó teremtette őket; ez a közös teremtő pedig azért vezérelte kettőjüket össze, hogy egész életükre maradjanak. Mikor azt is kérdezte, mi van a könyvben, Bráhmán Szavitri mellé ülve megtanította a vallás titkai és parancsolataira. Egybekeltek azután a könyv tanítása szerint, tökéletes egyetértésben éltek, sokáig gyönyörködve unokáik unokáiban, akiket Bráhmán megtanított a teremtőt megismerni, és neki szolgálni.

Sok idő múlva ismét találkozott Bráhmán fivéreivel, akik a világnak többi három tájékát népesítették be. Bráhmán ekkor hozzáfogott, hogy az embereket mind megtanítsa a vallásra. De az emberek között az erkölcsi romlás ütötte föl fejét: minden kaszt különbnek hirdette magát a többinél. A gőg,

¹² Brahmá, az univerzumot teremtő félisten.

¹³ A védikus hagyomány azt tartja, hogy a társadalom teste analóg az embernek, vagy magának Istennek testével. Eszerint a *bráhmanák* alkotják a fejet, a *ksatriyák* a karokat, a *vaisyák* a törzset és a *súdrák* a lábakat. A társadalom testében, miként más testekben is, minden rész nagyon fontos, és senki sem hanyagolhatja el egyik részt sem. Mégis, az agy különösen fontos, mivel ez adja át a különböző információkat a test másik részeinek. A brahmanikus tulajdonságok között a szentírások a következőket említik: „nyugodtság, önfegyelmzés, vezeklés, tisztaság, béketűrés, becsületesség, tudás, bölcsesség és vallásosság”. A *bráhmanák* tehát védikus funkciójú papok, akik a védikus bölcsesség minden területének tanítói és a jámbor cselekedetek, valamint a különféle adományok elfogadói voltak.

erőszakoskodás, veszekedés irigység stb. annyi bűnt okozott a világban, hogy Brahm vízözön által irtotta ki az első ivadékot.

A néptelen földre leszállott Brahm¹⁴, elkiáltá magát a Méru hegyen: Elevenedjék meg Brahmá, a második kornak első teremtvénye. A földből azonnal megszületett *Bráhma*; hasonlóképpen született *Visnu* és *Rudra* (Síva). Erre a három teremtett istenre következő munkákat bízta Brahm: Brahmá lényeket teremtett, Visnu azoknak gondjukat viseli, Rudra pedig büntet.¹⁵ Mikor Brahmá megteremtette a világot, az emberek jók voltak, de később elromlottak: a bráhmánok képmutatók, a ksatriják erőszakosak, a szúdrák csalók, a vaissziják irigyek és naplopók lettek, Bráhm (Bráhm = örök isten; Brahmá = teremtett isten, Bráhmán = legkülönb ember) ezért az égbe szólította Bráhmát, Rudra pedig vihar és földrengés által elpusztította az embereket. Ez volt a vége a második világnak. Néhány embert Visnu megmentvén, újból benépesíté a világot. Mert a második világ leginkább a Ksatrija kasztnak romlottsága miatt pusztult el, Visnu ezt a kasztot nem éleszté föl, hanem úgy intézkedett, hogy a királyi méltóságot ezután a bráhmánok viseljék. Evégből Visnu mint egy bráhmánnak a fia királynak született, és békében uralkodott a harmadik világ fölött. Mindamellett a harmadik világ is úgy elromlott, hogy Rudra a föld gyomrába temette. Visnu ismét megmentvén egy-két embert, az égbe távozott, honnan Krisna jött le nyélbe ütni a negyedik világot. Miután Brahmá és Visnu távoztak, a negyedik, vagyis mostani világ fölött Rudra (Síva) uralkodik. Ha ez a világ is elromlik, többé nem születik újra az emberiség.

Cikkünk keretébe illesztettük ezt a részletet, mely bizonyítja, hogy a bráhmán kaszt vallási alapon fogadtatá el a vaisszija kaszttal a bráhmánok felsőbbtségét.

Kibékíték a bráhmánok az ksatrija (A ksatrija kaszt, mint ilyen régen föloszlott; egyes töredékei *radzsput* név alatt ismeretesek. Régente ebből a kasztból voltak a fejedelmek, akik azonban bráhmán tanácsosaik gyámsága alatt nyögtek. A Ksatrija kaszt dicsőségének leáldozása után hatalomra vergődött fejedelmek szerették magukat ksatrija ivadékoknak vallani, ha alsóbb kasztból születtek is. [...]) kasztot is.

Azt vallják ugyanis, hogy még az isten is csak úgy lehet bráhmán, ha megtestesül valamely bráhmán fiaként. Van azonban kivétel is. Az ősidők láttak élni hét olyan szent ksatriját, akik érdemesek voltak elnyerni a bráhmánok jelvényét, ma pedig a Göncölszekér hét csillagát képezik.

¹⁴ Brahm = Brahman, a Legfelsőbb Úr személytelen aspektusa.

¹⁵ Brahmá az univerzum változatosságának és tizenegy vezető félistennek megteremtője, Visnu (aki maga a legfelsőbb úr) az univerzum és az élőlények fenntartója, Síva pedig a pusztító, aki a teremtés idejének végén megsemmisíti az anyagi megnyilvánulást.

A szúdra kasztot is kiengesztelték, mert a bráhmán szudrának születik, és csak a jelvény elnyerése által lesz bráhmán.¹⁶

A bráhmán kaszt fensőbbségének egyik oka az is, hogy nem keveredett össze soha a többi kaszttal, méltatlan tagjait pedig kilökte, sőt most sem tűri meg.

Miután a Védák (Véda (vid=ismer gyökből) a hinduk sz. iratainak gyűjteménye; áll 4 könyvből):

1. *Rig-véda* 250 ezer szloka vagyis párversben tartalmaz: himnusokat, vallási énekeket vallási, bölcséleti, történeti és erkölcsi tartalommal.

2. *Yadzsur-véda* áll fehér és fekete részből; szövege próza, de vannak benne versek is.

3. *Szama-véda* szent énekek és dalok gyűjteménye a természet erőinek tiszteletére.

4. *Atharvan-véda* költői és prózai darabok gyűjteménye.) olvasása és értelmezése egyedül a bráhmán kasztnak van megengedve, korlátlanul uralkodik ez a kaszt 200 millió hindunak szíve és esze fölött 2000 év óta. Egymást váltották fel a hódítók, Buddha késhegyig ostromolta a bráhmánok előjogait, Anglia 50 év óta nincs tekintettel a kasztok törvényeire: a bráhmán mégis különbnek tartja magát, a hindu közvélemény pedig ezt a fölényt elismeri. Nem történik ez ok nélkül, mert a bráhmán kiválik a tömegből testi és szellemi előkelősége által.

Külső megjelenésében jellegzetesek: a széles homlok, szabályos ajkak, élénk szemek, finom kezek. Mozdulatai előkelők, föllépése fejedelmi. Megjelenése elárulja, hogy tudatával bír előkelő voltának. Viselkedése udvarias, előkelő és szeretetreméltó.

Értelmét fejleszteni nem riad vissza semmi akadálytól. A fiatal bráhmán koldulni is elmegy, hogy könyvet vehessen; a szegényebbek többen vesznek közös lámpát, hogy éjszakázva tanuljanak, fölkelésben pedig megelőzik a napot. Nem a tudományt szeretik, hanem a becsvágy és vagyonszerzés sarkalja őket.

A bráhmán nem születik bráhmánnak, mert a kasztnak tagjává nem a születés, hanem az ú.n. *szent zsinór* (Ehhez a zsinórhoz, illetőleg vékony kötélhez a gyapotot magáról a cserjéről bráhmánnak kell szedni; a gyapot megtisztítását és fonását is bráhmán végzi. A fonás kézzel történik, de rokkát, guzsalyt és orsót nem szabad hozzá használni. Meg van szabva, milyen legyen a gyapot, hogyan fogják az ujjak, hány szál legyen a fonásban. Kilenc fonal képez egy madzagot. Néhány madzagnál verik össze a zsinórt. A zsinórt úgy viselik, mint váll-szalagot, hogy a bal vállról két vége a jobb csípőig ér. A zsinór végeit csomóra kötik. A bráhmán fiú 6-7 éves korában kapja meg a zsinórt, mely ekkor 3 madzagnál áll, végén pedig csak egy csomó van. Mikor házasságra lép,

¹⁶ Ezek a megjegyzések jól mutatják, hogy a hindu hagyományokban fennmaradtak a kasztrendszer eredeti formáját (ti. a képességek, tulajdonságok, s nem a születés szerinti besorolás gyakorlata) meghatározó alapelvek, még ha a társadalom már nem is alkalmazta őket a XIX. század végén.

megilleti 6 madzgeből álló zsinór és 2 csomó. A madzagok és csomók száma emelkedik, mikor gyermeke születik a bráhmánnak.

A zsinór átadása ünnepélyesen történik a rokonok és ismerősök jelenlétében, az udvaron fölállított sátorban. Az apa a fiú fejéről öt helyen levág egy-két szál haját; a borbély ezt az öt helyet kivéve kopaszra borotválja a fejet. A fiú megfürdik azután, mert a borbélynak érintése beszennyezte. A zsinórt nők adják át a papnak, hogy a fiú testére akassza. A fölavatató papot és a fiút leterítik szőnyeggel; a fölavató a szőnyeg alatt megsúgja a fiúnak azt a két- vagy háromtagú szót, mely örökre titok marad másokra nézve. A fölavatás után a bráhmán fiú *bráhmacsári*.) elnyerése által lesz.

A bráhmán élete négy korszakra oszlik.¹⁷ A szent zsinór fölvétele után, mint *bráhmacsári* a szent könyvek tanulásával foglalkozik. Mikor családot alapít, *grihasztha* a neve. Ha fia született és azt ifjúvá fölnevelte, köteles volna, mint *bhiksu* (kolduló remete) a magányban élni. Ha magas fokát éri el az önmegtagadásnak, mint szannijasszi méltó a másvilági boldogságra.¹⁸

A szent zsinór által 6 kiváltságot élvez a bráhmán: 1. olvassa a Védákat; 2. magyarázza a Védákat; 3. mutathat be áldozatot; (Értendő az *ekyam* áldozat, mely abból áll, hogy egy kost megfojtanak, és tüzes veremben elégetnek; nagyon ritkán

¹⁷ A négy életszakasz négy lelki osztályba való belépést jelképez, amelyek nem csak a *bráhmanákra*, hanem általában a felsőbb kasztokra vonatkoznak. E lelki osztályok segítségével emelkedett fel az ember a lelki megértés magas fokára.

¹⁸ Az első lelki rendbe, a *brahmacsári* vagy cölíbátusban élő tanulók rendjébe öt éves korukban léptek a gyermekek. Ilyenkor a szüleik elvitték őket a *gurukulába* (védikus rendszerű iskola), a lelki tanítómester lakhelyére, ahol a tanító oktatta őket a szentírások és a *brahmacsárya* szigorú és pontos tudományára, szabályaira. Ez a tanulás és a képzés időszaka volt. A *brahmacsári* nevelés egy egész életre szóló karaktert adott nekik. Ezen korai évek folyamán a lelki tanítómester figyelte a tanítvány hajlamát, vonzalmát és határozottságát a neki legjobban megfelelő társadalmi rend (*varna*) iránt. A tanítványok az idők folyamán, egy védikus ceremónia keretében megkapták a szent zsinórt (*upanayana*). Amikor egy fiú elérte a 25 éves kort, élhetett tovább *brahmacsári* életet, vagy a lelki tanítómester védelme alatt rendben megnősült, és háztartó életet kezdhetett. A *brahmacsári* évek alatti anyagi és lelki képzés biztosította, hogy a tanítványok ne váljanak a bűnös élet, a világi élvezetek rabjává, áldozatává. A *varnásráma*-rendszer lényegében egy életmintát adott, amelyben az embereknek lehetőségük volt szerepet vállalni a társadalmi, családi stb. kötelességekből és jogokból is, ugyanakkor képesek voltak fokozatosan megsza- badítani magukat az anyagi vágyak fogságából.

A *grihasztha* (háztartó) *ásramában* élő családos emberek, mivel családi és társadalmi kötelességeik révén viszonylag sok világi elfoglaltságuk volt, helyzetükből adódóan kevésbé tudták magukat a szigorú előírásokhoz tartani, s ezért számukra a szentírások bizonyos szempontból könnyítésekkel szolgáltak az élvezetek tekintetében. A másik három *ásramában* ezt szigorú szabályok korlátozták.

A harmadik *ásrama* neve *vánaprasztha*, vagyis a visszavonultak életrendje. Ha valakinek ideális volt a helyzete a *grihasztha-ásramában*, javasolták neki, hogy ötvenéves korában szabaduljon meg minden családi kötelezettségtől, s rendben készüljön elő a következő életre. A *vánaprasztha* egy köztes állapot a háztartó élet és a teljes lemondás között. Ekkor a férj és a feleség együtt utaznak India különböző szent helyeire, felkészülve a lelki megvalósítás ösvényére. A *vánaprasztha* a szent helyekre való utazással eltávolodik otthonától, családjától, üzleti ügyeitől. Végül elszakít minden családi kapcsolatot, és felveszi a *szannjászít*, a negyedik, úgynevezett lemondott lelki rendet.

A *szannjászí* a lelki tanítómestere minden *varnának* és *ásramának*, s aki követi a védikus elveket, mindig nagy tisztelettel viseltetik iránta. Indiában ő a lemondás megtestesítője, és a *szannjászít* az írások szerint a legnagyobb tisztelet illeti meg. Ha valaki készülődik a *szannjászí* felvételére, megközelít egy másik *szannjászít*, akitől beavatást kér a lemondott rendbe egy védikus szertartás által. Miután hivatalosan felvette a *szannjászít*, leborotválja a fejét, és egyszerű, sáfrányszínű ruhát öltve egy *szannjászí*-botot (*danda*) hordva szerzetesi életet él.

fordul elő, mert a bráhmánok egy része kárhóztatja.)¹⁹ 4. megengedheti másnak, hogy áldozatot mutasson be; 5. adhat alamizsnát és ajándékot; 6. fogadhat el alamizsnát és ajándékot. A szudrának p. o. csak az a kiváltsága van, hogy nyújthat alamizsnát a bráhmánnak. Kedves ajándék a bráhmán előtt: az arany, földbirtok, öltözet, gabona és tehén. A bráhmán nem küszöni meg az alamizsnát, mert csak azt adják neki, ami az övé. Nagy vétek meg nem adni a bráhmánnak a köteles alamizsnát. A majom dögöt falni látta a rókát. «Nagy bünt követhetél el előbbeni életedben, jegyzé meg, hogy most dögöt eszel.» — «Nem történik rajtam igazságtalanság, felelte a róka; mint ember nem adtam egyszer egy bráhmánnak alamizsnát».

Nagy kiváltsága volt a kasztnak, hogy semmiféle adót vagy vámot nem fizetett; az angolok ezt megszüntették, de az alá nem vetett indiai országokban most is adómentes a bráhmán.

A kiváltságok ellenében kötelességek is háramlanak a bráhmánra. Legelső és általános kötelessége, hogy gondosan őrizkedjék a beszennyezéstől. Sok mindenre kell vigyáznia, hogy tisztátalanná ne legyen. Oly könnyen beszennyezi magát, hogy életét kínlódássá teszi a szükséges óvatosság. A beszennyezéstől való félelem az a korlát, mely elszigeteli az emberektől. Általában minden hullának az érintése beszennyezi. Ha temetésen volt, már meg kell fürödni; sőt a haláleset híre is beszennyezi. A bráhmán siet a temetéssel, mert a tetem folytonosan szennyezi, tehát ismételt fürdésre kötelezi. A halott beszennyezvén a szomszédokat is, míg tisztátalanok, nem szabad nekik enni, inni, dolgozni, imádkozni stb. Az edényt beszennyezi p. o. a páriának (ti. a kaszton kívüli – a szerk.) már a tekintete is; ha az edény réz vagy ezüst, meg kell mosni, ha cserép, össze kell törni. Azért van a konyha eldugott helyen, hogy idegen ember meg ne lássa az edényt.

A selyemruha szenny-mentes. A bráhmán orvos selyem darabot tesz a beteg testére, mielőtt érintené. A gyapot ruha tisztátalanná válik, ha alsóbb kasztbeli, pária vagy európai ember érinti. A bőr és irha tisztátalan; kivételt képez a tigris és gazella bőre. A lovagló bráhmán valamely szövettel takarja be a nyeregnek és kantárnak bőr részeit. Kezével nem szabad érintenie a papucsot vagy bocskort. Undorodik az európaiktól, aki kezét vagy lábát döglött állat bőrébe bújtatja, vagyis keztyűt és csizmát visel. Ahányat lép, annyiszor kell vigyáznia, hogy lába alá ne kerüljön haj, bőr, csont cserép

¹⁹ Az állatáldozatok mai Kali-korszakban való végzését a hindu szentírások tiltják: *asvamedham gāvāmbham sannyāsam pala-paitṛkam / devareṇa sutotpattim kalau pañca vivarjayet* --- „E Kali-korszakban öt tiltott cselekedet van: a lóáldozat, a tehénáldozat, a sannyása rend elfogadása, hús felajánlása az ösatyáknak, valamint az, hogy valaki a fivére feleségének nemzzen gyermeket. [Brahma-vaivarta Purána (Krisna-janma-khanda 185.180)]

vagy olyan falevél, melyről ételt ettek. Mikor leül, akkor is vigyáznia kell; azért visz magával tigrisbőrt, gazella irhát, szőnyeget vagy gyékényt; legbiztosabb a leülés; ha előbb a szobát feldörzsölték tehéntrágyával.

Társas étkezés alatt vigyáz, hogy morzsa vagy rizs szem rá ne essék arra a falevélre, mely szomszédjának tányéru szolgál; ha ez megesik, szomszédja nem folytathatja az evést, míg más tányért és új ételt nem kap. Étkezés alatt a bal kezét nem szabad használni, mert avval közönséges munkát is végez.

Minden bráhmán előtt utálatos a nyál. Mikor iszik, szája nem érinti az edényt, hanem fejét hátra szegve tölti a folyadékot magasról a torkába. A nyál ellen akkora az ellenszenv, hogy külön engedély alapján a keresztelő pap nem nyállal csinál a szentelt hamuból sarat. Még arra is vigyáz a bráhmán, hogy ujjait be ne nyálazza. Nem érint olyan levelet, mely nyálazott bélyeget visel, vagy nyálazott gumival záratott le. Ha kutyát érintett, tisztulás végett ruhástul fürdik meg.

Az eddig elősorolt esetek a testet szennyezik be; bizonyos ételek bepiszkolják a lelket is. Ilyen általában minden eledel, melynek anyaga előbb élt vagy életet tartalmazott p. o. hús, tojás, hal. Tilos növények a hagymafélék és a csiperkegomba. Közönségesen vizet iszik, de szükséges, hogy kaszt-béli mérítse, az edényt ne érintette légyen idegen ember vagy szudrának az edénye. A lélek szennyétől is mosakodás által vél a bráhmán szabadulni; erre a célra legjobbak a szent folyók és tavak, de biztos szer a szarvasmarha ürüléke is. Kivételes tisztítói a léleknek: a Védák olvasása vagy hallgatása, a zarándoklás, hegymászás, szent férfiak megbámulása, Visnu és Siva neveinek kiejtése.²⁰

A szent zsinór elnyerése után kötelezők az előírt böjtök. Rendszerint délután és lefekvés előtt étkezik a bráhmán; újhold és holdtölte napján, valamint a hónap 10, 11, 13-án csak egyszer, 12-én pedig egyszer sem eszik. Vannak napok, melyeken az alvás is tilos.

Azt is érdekes tudni, hogy törvények szabályozzák legapróbb dolgait is, minők p. o. az öltözködés, körömvágás stb.

* * *

•

A bráhmánok száma jelenleg 25 millió. Helyzetök nem egyforma. Az ú.n. független, jobban mondva szövetséges országokban a bennszülött fejedelmek alatt élveznek még néhány kiváltságot, de az angol kormányzat területén más kasztokkal egyenlő elbánásban részesülnek. Egy részük papi

²⁰ A felsorolt dolgok a lelki tökéletesedés eszközei. Ezek közül a védikus irodalom Isten szent neveinek az éneklését tartja a legfontosabbnak. A Brihan-naradiya Purána kijelenti „Ebben a Kali-korban nincs más út, nincs más út, nincs más út a lelki tökéletesség elérésére, mint az Úr szent neve, az Úr szent neve, az Úr szent neve.”

teendőket végez; mint pap vagy a templomban van a bráhmán alkalmazva, vagy a családok körében végez szertartásokat. A templomi szolgálat biztosítja a megélhetést; a másik esetben a körülményektől függ a jövedelem. A papok kötelékébe nehéz bejutni, mert ott a családi összeköttetés határoz.

A bráhmánok nagy része oly szegény, hogy szolgálai állást is vállal, sőt elszegődik az angol seregbe is. Sok szúdra tart bráhmán szakácsot, de ez a szakács a világért sem ülne le gazdájával étkezni, mert a legrongyosabb bráhmán különbnek tartja magát India alkirályánál is.

* * *

A kath. hithirdetők mindjárt kezdetben fölismerték a bráhmán kasztnak döntő befolyását; meggyőződtek, hogy ennek a kasztnak megtérése hatást gyakorolna a többi kasztra is.

A jézustársasági atyák Nobili Róbert rendtársuk tanácsára külön tagokat jelöltek ki a bráhmánok térítésére; ezek voltak a *szaniasszi* hithirdetők szemközt a *pandara* hithirdetőkkel, akik az alsórendű hindukat térítették. A rendszer azért nem vált be, mert a bráhmánok nem álltak szóba a *szaniasszi* hithirdetővel, amint megtudták, hogy az a *pandara* hithirdetővel érintkezett; ez pedig kikerülhetetlen volt szerzetes rendtársak között. De nem is válhatott be a rendszer, míg a bráhmánok kevélységét meg nem alázták az angol fegyverek.

* * *

Nem tartozik ide, hogy Anglia miképpen lett ura Elő-Indiának. Foglalni az 1600-ban alakult *Indiai kereskedelmi részvénytársaság* kezdett. Ettől vette át Anglia 1858-ban Indiát. Az Angol uralom Indiában nem egyforma. A meghódított országok teljesen angol kormányzás alatt állnak; más országok élveznek annyi önkormányzatot, hogy hűbéres viszonyuk csak az adófizetésben mutatkozik. A legkisebb részt olyan területek képezik, melyek Angliával szövetséges viszonyban állnak. Anglia hatalmát kifejezik a következő számok: Indiának az 1901-i népszámlálás szerint van 294 millió lakosa; ebből a szövetséges államokra 63 millió esvén, Anglia 231 millió ember fölött uralkodik.

A bráhmánok nagyobb része oly területeken lakik, melyek korlátlan angol uralom alatt állanak.

1858-ban a hivatalos Anglia átvevén az indiai részvénytársaságtól Indiát, kimondotta, hogy bennszülött alattvalói igényt tarthatnak állami hivatal viselésére, ha a szükséges képzettséggel bírnak. Kalkutta, Madrasz és Bombay

állami egyetemeinek kebelében egy-egy vizsgáló bizottság létesült, melyek akadémiai fokozatokat adományoznak. Az akadémiai képzettség megszerzése végett állított a kormány akadémiákat és középiskolákat, de ilyenek fönntartására buzdította a magán vállalkozást is. Bárki nyithat tanintézetet, mely állami segélyben részesül, ha a követelményeknek megfelel.

Az iskolákat leginkább a bráhmán ifjúság keresi föl. Belátja ugyanis a kaszt, hogy fölényét ezután csak úgy tarthatja fenn, ha elnyeri a hatalmat és jövedelmet biztosító hivatalokat.

A kormány által engedélyezett tanszabadságot legelőször, legnagyobb mértékben és legjobb sikerrel a jézustársasági atyák vették igénybe. Német jezsuiták alapították Bombay-ben (Sziget-város legjobb kikötővel. Angol kiejtése Bombe, a bennszülötteknél Mombei. Nevét valószínűleg Mumbai istennőtől kapta, kinek itt temploma volt. Lakosainak száma 800 ezer.) a Xav. sz. Ferenc kollégiumot, melynek 1892-ben 1500 növendéke volt. Olasz jezsuiták Mangalurban tartanak fenn tanintézetet. A jézustársaságnak belga tartománya Kalkutta és Dart-Zselingben vezetnek felsőiskolát. Francia jezsuiták működnek a sz. József kollégiumban, mely Tricsinopoli legelső tanintézete 2200 növendékkel.

Magától értetődik, hogy a jézustársasági atyák a kath. vallás terjesztését szolgálják, midőn pénzt és fáradságot áldoznak főiskoláikra. Nem kerülheték el azonban a helytelenítést olyanok részéről, akik fönnakadnak azon, hogy a növendékek túlnyomó része pogány vagy mohamedán, a tanítás köréből pedig a vallás föltétlenül ki van zárva. A jézustársaságiak álláspontja nem szorul védelemre, mert Indiának előkelő rétegeit a kath. vallásnak megnyerni legbiztosabban a főiskolák által lehet.

Mielőtt bemutatnók a bráhmánok térítésre törekvő eljárásnak képét, ismerkedjünk meg annak bölcsőjével, vagyis Tricsinopoli kollégiumával, mely elé azért nem illeszthető a kath. jelző, mert tanerői majdnem mind kath. férfiak, sőt szerzetesek ugyan, de a kath. jelleget csak a tantermekben kifüggesztett feszület és az előadás előtt végzett ima képviselik.

* * *

Tricsinopoli v. Tricsinapalli 100 ezer (Ebből 15 ezer katolikus, 30 ezer mohamedán, a többi pogány.) lakost számláló város India déli csúcsában, a *Kavery* folyó közelében; egy a hinduk szent városaiból hírneves pogány templomainak sokasága miatt. Az ó-város közepéből emelkedő, 300 láb magas szirtnek tetején erőd áll, mely többször szerepelt a franciák és angolok között folyt harcokban. A hegynek legmagasabb csúcsán levő Síva templom nevezetesség falainak nagy kövei miatt. El nem képzelhető, miképpen tudták gépek

nélkül ezeket a faragott tömböket fölszállítani, a monda rá is fogja a munkát *Trisszara* óriásokra, akikről a várost nevezték volna.

Ennek a hegynek a tövében vette meg a kath. missió azt az emeletes házat, [...].

Az intézet megalapítása ft. *Canoz Elek* (született 1805-ben. Indiába érkezett 1839-ben. Már 1846-ban ap. vikárius, 1887 óta madurai püspök volt. Meghalt 1888. dec. 2.) püspök érdeme, aki akkor mint apost. vikárius állott Madura missió élén.

Az intézet oly gyorsan fejlődött, hogy a missió alig győzte az építkezést. A bennlakó 400 kath. ifjú számára emeletes épület van egy-egy teremmel földszint és az emeleten; amabban tanulnak, emebben hálnak. Az ebédlő külön épületben van. Asztal nincs az étteremben. A padlóra terített gyékényen guggolva esznek a fiúk csészéből vagy banán levélről. Néhány növendék osztja a rizst és leönti jól fűszerezett mártással. Kés villa nincs. Ujjaikkal keverik össze a rizst a mártással, és csinálnak belőle apró gombócokat. Egyedül vizet isznak, de az edényt szájukkal nem érintik. Az étel kiosztása nagy figyelmet igényel, mert a növendék nem fogad el ételt csak olyanoktól, aki kasztjából való vagy magasabb kaszthoz tartozik; ez a szabály a főzésre is áll. Az edényt a növendék maga öblíti ki.

A hálóteremben nincs ágy, mert a hindu gyékényen alszik, feje alá párnát tesz. Az öltözködés hamar megy, mert a hindu ruhástul alszik. Annál több időbe kerül, míg a bráhmán ifjú rendbe hozza a különleges kontyot, mely kiváltsága kasztjának és *kadhumbi* név alatt ismeretes.

Az előadások előtt a kath. ifjak szentmisét hallgatnak. Az imádkozás fennhangon, énekelve történik, de a tanuló ifjúság csöndesebben viselkedik, mint a köznép. A madurai híveknél az a szokás, hogy a szentmise egyes részeinél szólnak a harangok; ha erről a harangozó megfélekedzik, azonnal sürgeti a népet. A harang beszerzése első gondja a hitközösségnek; de evvel nem érik be a hívek, hanem csöngettyűket visznek magokkal. A harang nem a toronyban lóg, hanem a templomban áll haranglábon. Nyelve nincs, hanem bottal ütögetik. Ha nálunk az anya elviszi kisdédét a templomba, vigyáz, hogy a gyerek ne zavarja lárma vagy sírással a híveket. A hindu mama legalább egy gyermekét elviszi; amelyik asszonyoknak nincs kisdede, kér kölcsön. Ha a kicsike csöndesen viselkedik, a mama meg is csipkedik, hogy sírjon; hadd vegyék észre, hogy van gyereke.

A kollégiumban az előadások 10 órakor kezdődnek a messzebb lakó növendékek miatt. Külön épületekben vannak a középiskolai és népiskolai tantermek. Az oktatás imával kezdődik, mely alatt a pogány és mohamedán növendékek hallgatva állanak. A növendék a padban sarkán ülve guggol, fejét pedig térdén pihenteti.

A tanidő 13 év öt szakaszra tagolva. Minden fokon vizsgálatot tesz a növendék állami bizottság előtt. A népiskola négy osztályból áll. A népiskola után következik a középiskola 3 osztállyal; a 8-ik és 9-ik osztály az ún. felső-iskola. Az utolsó négy év a tulajdonképpeni kollégium vagy akadémia. A 13-ik tanév végén akadémiai fokot nyer a növendék az állami vizsgáló bizottságtól; a tudorság elnyerése végett egyetemet is kell még látogatnia.

A növendékek szorgalmasak. Némelyik még szolgálatot is vállal napközben, hogy a tandíjat és a könyvek árát beszerezze. A jézustársasági atyák leszállították a tandíjat, de a kormány nem egyezett bele, nehogy a növendékek átjöjjenek ide az állami és prot. Kollégiumokból. (Az állami közegek jóindulattal és elismeréssel viseltek a kollégium iránt. A törvény értelmében a kollégium tanárai kötelesek államérvényes oklevelet szerezni. Az angol hatóság avval tünteti ki 1896 óta az intézetet, hogy a kollégium jézustársasági tanárainak szigorlat nélkül kiszolgáltatja az okleveleket. A tandíj leszállítását azért is ellenezte, mert a képesített ifjak nagy részének már nem jut hivatal.)

Az iskolalátogatás pontos; betegen is följárnak a növendékek. (Egyik osztálytanárhoz beállít egy agg bráhmán teljes díszben, vagyis csípőig mezítelenül és egy hónapi szabadságot kér mennyegző címén 14 éves unokájának. Mert a fiú már többször mulasztott menyegző miatt, a tanár kijelenté, hogy ez egyszer a menyegző a fiú nélkül lesz. — »Éppen most nem lehet, mondá a nagyapa, mert unokám a vőlegény.«)

A hindu ifjúság minden idejét tanulásra használja föl. A kollégium folyosóin, udvarán, kertjében sétálva tanulnak egyenkint vagy csoportokban, [...] mindegyik fennhangon tanul, mint a zsidó gyermekek szoktak.

* * *

Tricsinopoli kollégiumának bráhmán ifjai közül *Mahadhevan* jelentkezett a kath. vallás tanulására, mikor iskoláit elvégezte. Bizalmával egyik volt tanárát, Billard atyát tisztelte meg. Nem keltett gyanút, hogy többször fölkereste tanárát, mert növendék korában egyike volt a nyakasabb bráhmánoknak. Atyja befolyásos *sasztri* vagyis bráhmán teológus lévén, kijárt fiának hónaponként 40 rupiával díjazott állami alkalmazást. Mert hivatala miatt el kellett volna Tricsinopoli-t hagynia, Billard atya figyelmeztette, hogy a nagy távolság miatt nem vezethetné be a kath. vallás ismeretébe. Eltökélt szándékának legerősebb bizonyítékát *Mahadhevan* avval adta, hogy a 40 rupiás hivatal helyett elvállalt 15 rupiával díjazottat Tricsinopoliban. Ezt az áldozatot méltányolni csak az képes, aki ismeri a bráhmánok önzését.

Mahadhevan a kollektor (kerületi főnök) hivatalában bráhmán ifjak között dolgozván, keresztény gondolkodása miatt sok csipkedést volt kénytelen eltűrni. Meggyőződését nem titkolván, egy ízben a *seresztadar*. (kerületi

főnök helyettese) fölszólította, vitatkozzék az éppen Tricsinopoli-ban idéző *Doreiszámy* albíróval, aki előkelő tagja volt egy bráhmán vallási szövetségnek. A vitatkozás négy óráig folyt előkelő férfiak előtt, de Doreiszámy ragaszkodott a bráhmán valláshoz, ámbár tanulmányait ő is a sz. József kollégiumban végezte. Azonban Doreiszámy kevés idő múlva annyira megváltoztatta nézetét, hogy összeköttetésben lépett Mahadhevanal. Mindketten házasok lévén már, közös épületet béreltek lakásul.

Mahadhevan megnyerte feleségét is a kath. vallásnak. Az ifjú házaspárnak szülei észrevevén gyermekeik szándékát, mindent elkövettek, hogy megtartsák őket a pogány vallásban. De éppen az ellenkező történet t.i. megtért Mahadhevan feleségének *Balсандram* nevű fivére is, aki 15 év előtt szintén növendéke volt a kollégiumnak, de később pogány, illetőleg prot. iskolában fejezte be tanulmányait. Mikor feleségül vette nővérét Mahadhevan, hozzájok ment lakni Balсандram.

Így kerültek össze az első bráhmánok, és készültek a kereszténység fölvetelére. Kerülték a föltűnést, mégis kiszivárgott a pogányok közé, hogy néhány bráhmán meg akar keresztelkedni. A pogányok mindent elkövettek, hogy a szörnyű merényletet megakadályozzák. A missió szívesen sietette volna a keresztelést, de előbb gondoskodni kellett a megkereszteltek jövőjéről; ebben a dologban a missió tehetetlen volt, mert nem rendelkezett a szükséges eszközökkel.

* * *

Így álltak a dolgok, mikor 1894. augusztus közepén a bráhmánok nagy ünnepre készültek. A bráhmán zsinór megújításáról volt szó. A pogányok lesték, miképpen fog viselkedni a három gyanús bráhmán. Erre az alkalomra Tricsinopoli-ba érkezett Doreiszámy-nak mindkét szülője, Mahadhevan-nak pedig legöregebb fivére. Minden elképzelhető megpróbálták, hogy megingassák az ifjú férfiakat kath. hitökben. Mikor Doreiszámy aug. 19-én kijelentette, hogy keresztény lesz, ha életébe kerül is, anyja jajveszékelve futkosott az utcán, és esengett a pogányoknak, hogy mentsék meg veszni induló fiát.

Az amúgy is fölizgatott tömeg bráhmánok vezetése alatt az utcán megtámadta Balсандram-ot, aki azonban néhány barátja segítségével megmenekült; mindössze egy-két ütleget kapott, a szitkozódásokat nem számítva. Mahadhevan-nak fiatal neje idejében bezárkóznán, csak a szidalmakat volt kénytelen hallani. Mahadhevan (Ez a név így tagolandó: Maha-dhevan) az utcán esett törbe; rá legjobban haragudtak, mert kezdeményező volt. Ütleget hurcolták a Pulayar bálvány elé. Miután szent hamut hintettek fejére és homlokára, követelték, hogy a bálványt leborulva imádjá; nyomtak a ke-

zébe ajándékokat is, hogy a bálványnak föláldozza. Mahadhevan imádkozva túrt eddig mindent, de ekkor kiegyenesedve harsogta a tömeg közé, hogy bálványt életének árán sem imád. Néhány barátjának sikerült őt a tömeg közül lakására juttatni.

Másnap 8 órakor ismét összeverődött a tömeg, Mahadhevan lakása előtt. A rendőrség vak és süket volt, mert tisztjei jobbadán bráhmánok. A missió az angol kerületi főnöknek jelentést tevén a dologról, rögtön őrszemek vettek körül Mahadhevan lakását. Hamad nap reggel három órakor a missió átköltöztette a családot a városnak kath. negyedébe.

Mi történt ez alatt Doreiszámy-val?

Amint a zavargás kezdődött, megragadták, kocsiba dobták és elvitték messze Tricsipoli-tól. Vagy 50 pogány asszony kényszeríteni akarta védtelen feleségét, hogy a bálványokat imádjá. Ütötték, szidták, de állhatatos maradt. Végre őt is elhurcolták kocsin férje után. Doreiszámy csakhamar visszakerült a kollégiumba, mert szülei belátták az ellenkezés haszontalan voltát; felesége azonban szülői felügyelet alatt maradt.

Az erőszakoskodás kedvezően hangolta a közvéleményt a missió iránt. A pogány túlbuzgók és papok dühöngtek ugyan, de a pogányok zöme, különösen a kollégiumnak volt növendékei röstellték, hogy a bálványimádást ilyen eszközökkel védelmezik. Mivel erőszakos föllépéshez nem volt többé, aki kezet nyújtson, furfang és kunyorálás útján iparkodtak célt érni. Megjelent p. o. egy tisztos agg bráhmán lelkőkre beszélni az ú.n. tévelygőknek; majd eljött négy bráhmán hölgy elmondani, mit szenved Balasandram anyja; híresztelték, hogy egyiknek az atyja bújában öngyilkos lett, a másiknak pedig haldoklik az anyja. Legkínosabb volt Balasandramnak és nővérének apai nagy bátyjuk megjelenése; sírva kérte öccsét, hogy a keresztség előtt legalább két napot töltsön nála, mert azután nem tűrheti meg födele alatt. Ez a látogatás arra lett volna jó, hogy Balasandram nővérét ezalatt elhurcolják, miután férje, Mahadhevan éppen akkor nem volt otthon.

1894. szept. 1. és 3-án részesültek a keresztségben: Mahadhevan, Doreiszámy és Balasandram, valamint Mahadhevan felesége és kis leánya.

A keresztség fölvétele a harcnak nem végét, hanem folytatását jelentette. Arra mindenki el volt készülve, hogy a keresztény bráhmánok nélkülözni fogják családjaik anyagi támogatását, de a kath. vallás érdekében most azért kellett küzdeni, hogy a keresztség miatt ne veszítsék el kasztjoknak jogait, társadalmi előnyeit. Arra kellett tehát vigyázni, hogy a megkeresztelteket a hindu társadalom valódi bráhmánoknak tekintse. Arról van ugyanis szó, bráhmánnak tekinthető-e a keresztény ember? Ha a felelet úgy hangzik, hogy nem tekinthető, akkor a többi bráhmán megtérése nem várható. A ke-

resztény bráhmánok tehát kötelesek megtartani kasztbeli törvényeiket, ha azok nem ellenkeznek a kath. vallással.

A pogányok mindent elkövettek, hogy az új keresztények ne tarthassák meg a bráhmán kaszt törvényeit.

Bráhmin csak bráhmán által készített eledelt vehet magához. A pogányok tehát abban mesterkedtek, hogy a 3 férfiú magára maradván kényszerüljön megszegni a kaszt törvényét. Doreiszámy felesége még nem tért vissza férjéhez. Egy nap Mahadhevan anyósa avval állított be, menjen hozzá látogatába legalább 3 napra leánya és unokája Tandsur-ba. Mahadhevan belement a csapdába: elmúlt 3 hét is, de Annammal Mária nem jött vissza. A 3 férfiú beállt szakácsnak, de a kaszt törvényét nem szegte meg. Három hónapba telt, míg kaptak szakácsnak egy öreg bráhmánt. A pogányok avval ijesztették a szakácsot, hogy páriáknak főz. De a szakács imígyen védte magát: «Kifogástalan bráhmánok azok. Vajon esznek-e húst? Nem viselik-e a zsinórt és kontyot?» Különben a szakács nem akarván szolgálatát elveszteni, mindenfelé híresztelte, hogy a keresztény bráhmán megtarthatja kasztjának törvényeit. (Egy bráhmán tudós kijelenté, hogy a vallás nem tartozik a kaszt törvényei közé, hiszen a pogány bráhmánok egyik fele Visnut, a másik Sivát imádja.)

A pogányok ezután abban sántikáltak, hogy a 3 férfiút elválasztják, mert egyenkint könnyebben boldogulnak velök. Balasandram Szaniszló 1894. október elején Tandsur-ba ment, hogy nővérét, Mahadhevan nejét visszahozza, de ott marasztalták őt is. Táviratilag értesített apja rögtön Tandsur-ban termett, és előkelő hivatalnok létére sem röstellte nagykorú fiát megbotózni. Mert ez nem használt, azt tervezték övéi, hogy titkon elhurcolják a független Travakur országba, ahol a bráhmánok mindenhatók. A tervet abból sejtette meg, hogy elvették minden ruháját, még az ujjtalan köpenyt is, melyet a bráhmán előkelő ízléssel visel; nem maradt neki csak a lágyékkötő, melynek egyik csücskébe elővigyázatból bevarrt ötrúpiás bankjegyet.

Az elhurcolást megelőző szökésre szánta el magát Balasandram.

Egy éjjel észrevétlenül elhagyva a házat futott ki a városból, míg egy erdőbe ért. Fölmászott reggel 5-kor egy fára, és ott ült este 8-ig. Este leszállván, elvergődött Tandsur vasúti állomására. Nagyot nézett, mikor az állomás körül látta ögyelegni fivérét, sógorát és több bráhmánt. Szerencsére találkozott egy kereszténnyel, akinek az a jó ötlete támadt, hogy Balasandram öltözzék át mohamedánnak; tudnunk kell ugyanis, hogy a bráhmán kerüli a mohamedánt, mint az ördög a tömjént. Mikor a vonat beérkezett, Balasandram rokónai szemeláttára ült a kocsiba, hogy Tricsinopoliba siesen a missió védelme alá. A három bráhmán férfiú visszanyerte tehát legalább szabadságát; nem így a két menyecske.

Doreiszámy felesége még pogány volt, és nem is látszott keresztény férjéhez kíváncsni.

Másként állt a dolog Mahadhevan hitvesével. Erősen ragaszkodott kath. hitéhez, de félteni lehetett, hogy megtörik a szüntelen zaklatás terhe alatt. Hozzá nem lehetett férni, oly gondosan őrizték.

Mahadhevan végre 1895. február közepén ezt a rövid levelet kapta nejétől: «A féltizenegykor Tricsinopolin átmenő vonattal visznek Rameszvaramba; légy az állomáson».

Ez a Rameszvaram sziget India déli csúcsa és Ceilon között; rajta fekszik Pamben, egyike a leghíresebb pagodának, hová a túlbuzgó hinduk egész Indiából zarándokolnak, ha tisztátalanok lettek azáltal, hogy keresztényekkel vagy mohamedánokkal érintkeztek. Azt is hiszik, hogy itt a *pancsakauviam* ital által még a keresztség és körülmetéltetés is elenyészik; van pedig az italban tehéntől származó: tej, vaj, sajt, trágya és vizelet. Bráhmán fölfogás szerint tehát Mahadhevan fiatal nejét azért vitték a zarándokhelyre, hogy ott a keresztségtől megtisztítsák. Mint később férje értesült, felesége egy kis gyermeket beszélt rá, hogy levelét a postára tegye.

Segítségét Mahadhevan a missión keresett. A hithirdetők beavattak a dologba néhány elszánt és markos keresztény férfiút. A megjelölt időben egyik hithirdető kocsival jelent meg az állomás kijárata előtt, a másik pedig a férjjel és a felkért emberekkel a vágányok mellett várt. Amint a vonat megállt, a két bráhmán t.i. Mahadhevan és Balasandram sorba véve a kocsikat, az utolsó fülkében megtalálták a menyecskét. Kísérte őt anyja és egy bráhmán ügyvéd, a többi útitárs is mind bráhmán volt. Mahadhevan rögtön kérte feleségét, adja ki az ablakon megölelni kis leányát. Amint Mahadhevan megcsókolta a kis Ceciliát, átadta az egyik kath. férfiúnak, aki a kicsikével az állomás előtt álló kocsihoz sietett. Míg férj és feleség egy-két szót váltottak, Balasandram láttára az anya könnyezett. Azonban Balasandram az anyai könnyek dacára is azon volt, hogy nővérét kiszabadítsa. Próbálta kinyitni a fülke ajtaját, de a bennülő bráhmánok azt magokra zárták. Az állomásfőnök francia ember lévén, kinyitatta az ajtót. A fülkében ülő bráhmánok nem akarták megengedni, hogy a fiatal nő kiszálljon. Hanem Balasandram oly erélyesen lépett föl, hogy nővére kiszállhatott beszélni férjével. Amint a házaspár a kijárat felé közeledett, leugrott a vonatról a bráhmán ügyvéd, és elállta a házaspár előtt a kijáratot. Ebben a pillanatban az egyik természetes keresztény férfi szikrázó szemekkel akkorát kiált rá, hogy az ügyvéd visszahökken. Ezt a pillanatot a házaspár arra használta föl, hogy a várakozó kocsihoz siessen.

India több egyházmegyéjében hindu nőkből álló szerzetesi egyesületek vannak; (Madura egyházmegye területén ilyen egyesület kettő van. «A hétfájdalmú Bol-dogasszony» nénikéi neveléssel foglalkoznak. «A sz. Anna» nénikék mind hindu özvegyek. Három osztályt képeznek. A tulajdonképpeni apácák oktatást nyernek olvasás, írás és kézi-munkában. A második csoportba öregebb (25-30 éves) özvegyek tartoznak, akik tanulásra már nem valók, de háztartási munkára képesek. A harmadik csoportot javulni óhajtó nők képezik. A sz. Anna nénikék leányvákat nevelnek.) lévén ilyen Tricsinopoli-ban is, Mahadhevan feleségét ilyen házba vitték egyelőre lakni, mert félni kellett még egy nagy ellenségtől, t.i. Balasandram és nővérének legöregebb fivérétől, aki mindig avval fenyegette hűgát, hogy megöli, ha keresztény urához visszatér. A legöregebb fivér csak hamar meg is érkezett, és a rendőrség vezetőjénél kijárta, hogy nővérével találkozzék; de a találkozásból nem lett semmi, mert a rendőrség túllépte a hatáskörét.

A keresztény bráhmánok megnyerték a csatát, de az üldözés nem szűnt meg; a tömeg gúnyolta őket, a bráhmánok mint bolondokról beszéltek róluk.

A megtértek száma csakhamar kettővel szaporodott. Míg Mahadhevan feleségét otthon fogva tartották, beavatta Rajah nevű fivérét a kath. vallásba; Rajah egy évet töltvén azután keresztény testvéreinél, részesült a kereszt-ségben. A másik megtért egy 19 éves nő volt, aki 6 éves korában özvegy lett. Miután szerette volna a kath. vallást megismerni, de rokonsága ellenke-zett, jólelkű keresztények bejuttatták Tricsinopoliban a bennszülött apácák intézetébe. Mikor részesült a kereszttségben, Doreiszámy nőül vette.

Mint láttuk, Doreiszámy pogány felesége nem akart visszatérni keresz-tény férjéhez. A missiókban, ha a pogány fél ellenkezik, az egyház nem kö-telezi a kath. felet a pogány egybekelés folytatására, hanem megengedi, hogy a kath. fél kath. házasságra léphessen. A polgári hatóság kimondotta Doreiszámy egybekelésének felbontását, de kötelezte, hogy volt hitvesének hónaponként 5 rúpia tartást fizessen. Mindez el lévén intézve, Doreiszámy kath. házasságra lépett az említett bráhmán özvegygel. Ez a mindennapinak látszó esemény nagy fontosságú kérdést bolygatott meg a hindu közéletben.

Majdnem isten gyanánt imádják a hinduk Manu törvényhozójukat. Ez az ünnepelt zsarnok törvényül hagyta: «Az asszony tudatlannak és rabszolgá-nak születvén, ilyenül éljen és haljon meg». A hindu család a leánykát alig tekinti többnek, mint értéktelen háziállatnak, melyen mielőbb túladni ipar-kodik. Az eljegyzés olykor még pólyában találja a menyasszonyt; még föl sem serdült, már átköltözik férje családjához. Életét nem irigyelné a fekete rabnő sem. Hitvány eledelét mintegy titokban költi el, hogy férj meg ne lás-sa. Ha férje kimegy az utcára, egyikét lépés távolságban kíséri, mint eb a

gazdáját. Ha terhet kell szállítani, fején hurcolja a csomagot. Tiltva van neki, hogy férjére tekintsen, vagy nevét ajkára vegye.

Mindez és sok egyéb képezik a hindu nő boldogságát; legalább a törvény és közvélemény azt hirdetik, hogy a hindu nő boldog, mert rabszolgája lehet urának. Van is valami a dologban, mert a hindu nőnek nagyobb nyomorúsága a férj halála után következik. A magasztalt Manu azt rendelte, hogy a férj hulláját elhamvasztó máglyán elevenen égessék el özvegyét. Meg is cselekedték, míglen az angolok el nem tiltották napjainkban.²¹

Nehezen megy a tilalom végrehajtása, mert az özvegyek áhítozzák a halált. Van erre okuk különösen a bráhmán özvegyeknek. Második házasságra nem léphetnek; hajukat növesztteni tilos; napjában csak egyszer étkeznek; ki vannak zárva még a család közös imájából is.²²

Ez a keserves élet sok bráhmán özvegyre nézve igen korán kezdődik. Az 1881-i népszámlálás szerint 57,000 olyan bráhmán özvegy volt aki életének 10-ik évét nem töltötte be! Rettenetes elgondolni: hogy az özvegy egész életét megvetett rabszolgaságban töltse. Mikor 1844-ben egy keresztény hindu özvegy Tricsinopoli-ban a kath. missió közbejöttével új házasságra lépett, megbotránkoztak még a kath. hívek is. Arra pedig, hogy ezt bráhmán özvegy tegye, csak most 1896-ban volt az első eset. Doreiszámy nejének példáját sokan fogják követni, mert az új frigy által sem Doreiszámy, sem neje nem veszítették el kasztbeli jellegöket. Egy bráhmán leányka 3 éves korában lett özvegy. Mikor elérte a nagykorúságot, özvegysége jeléül kopaszra akarták nyírni. Jómódú családnak egyetlen leánya levén arra bírta szüleit, hogy a hajnyírást elhalaszszák 13 éves koráig. Eközben egy bráhmán ifjú beavatta a keresztény vallás ismeretébe. És a fiatalok meg is szeretvén egymást, egybekeltek. A kaszt erre nagy lármát csapván, az egyik bráhmán tudós egy hírlapban ímígyen nyilatkozott a dologról:

– Tisztelettel és csudálkozással adózunk Tricsinopoli kath. hithirdetőinek, akik az özvegyek iránt táplált szokás megszüntetésén fáradoznak. A hithirdetők legközelebb is férjhez adtak egy bráhmán özvegyet, aki három

²¹ Indiában szokás volt, hogy az özvegyé vált asszony férje halálakor követte őt a halotti máglyára, ezáltal önként feladva életét (*sati-rítus*). A védikus utasítások szerint azon asszonyoknak, akiknek a férjük halála idején kicsi, védtelen gyermekei voltak, illetve azoknak, akik túl fiatalok voltak ahhoz, hogy meghaljanak, tilos volt az önkéntes halál vállalása. Sajnos az utóbbi évszázadokban megmutatkozott egy olyan tendencia, melyben a szentírások utasításainak ellenére e szokást bizonyos társadalmi rétegek, csoportosulások kötelező érvényűnek fogadták el anélkül, hogy bármilyen fent említett körülményt figyelembe vettek volna. Eképpen az örökség megszerzése céljából gyakran olyan özvegyeket kényszerítettek rá az öngyilkosságra, akik nem szándékoztak azt önként megtenni. Az indiai törvénzhozás ezért végérvényesen betiltotta a *sati* hagyományának követését.

²² A hagyomány szerint az a feleség, aki odaadással szolgálja férjét, s a *sati-rítussal* követi őt a halálba, a következő életében is a férjével marad. A megfelelő motivációval végzett *sati-rítust* a hindu felfogás szerint csak emelkedett erőcsi helyzetben lévő személyek voltak képesek önként vállalni.

éves korában vette nyakába és hordozta 10 évig a bráhmán özvegyek szégyenletes jármát. A kérdésnek ez az egyetlen megoldása, mert helyesebb nincsen. A legnagyobb kegyetlenség és durvaság eltiltani egy 12 éves leánykát a házasságtól, mert neje volt olyan férjnek, akit tulajdonképpen nem is ismert. Tisztelet azoknak a férfiaknak, akik a hindu társadalomnak ezt a fekélyét orvosolni törekednek.

* * *

A bráhmának megtérése könnyebb, mióta a közvélemény megállapodott abban, hogy a kereszttség által nem vallja a bráhmán kárát kasztbeli rangjának. A szülők és rokonok lehetőleg akadályozzák a megtérést. Egyik ifjúnak az anyja törvénybe idézte csábítás miatt Billard atyát.

Miután 1896 végén a kath. bráhmán családok száma már tízre emelkedett a missió nagy áldozattal épített vagy vett egy csoportban házakat, hogy a kath. bráhmánokat megkímélje a pogányok kicsinyes zaklatásaitól. Ennek a kis városrésznek Topu S. Mária (Városa Szűz Máriának) a neve. Középen áll a kápolna melyben a kath. bráhmánok imáikat és a sz. keresztutat végzik; szentmisét a kollégium templomában hallgatnak. Minden családnak külön házikója van. Az utcára néző tornácból földszint két helyiségbe nyitunk: egyik a konyha, a másik a nappali és ebédlő. Az egyszerű bútorzat megfelel a hinduk szerény igényeinek. A vendégek számára van egykét zsámoly, mert a házbeliek a földön ülnek; kis asztal csak ott van, ahol deák lakik a családban. Az edény egykét rézbogrács, korsó stb.; minden ragyog a tisztaságtól mert a bráhmán asszony erre különösen büszke. A szobában kis oltár áll a Szűz-anya szobrával; az oltárt mindig virágok díszítik, néha pedig gyertyák is égnek rajta. A háznak belső oldalán is van tornác, előtte pedig konyhakert. Van a bráhmán hitközségnek közös terme is, mely egyúttal könyvtár, társalgó és olvasó szoba. Ebben a közös teremben fogadják az előkelő látogatókat. Mikor p. o. Tricsinopoli-ban járt a jézustársaságiak tartományi főnöke, itt rendeztek tiszteletére ünnepélyt, melynek végén hindu szokás szerint megkoszorúzták és illatszerekkel behintették. – A kath. bráhmánok telepét fölkeresik más bráhmánok is. Doreiszámy-t már meglátogatták szülei és rokonai; megszálltak nála, ettek a felesége főztéből, sőt pénzt is ádtek a fiatal párnak. Egy Vince nevű bráhmánt is fölkerestek szülei és testvérei; ámbár látták, hogy kath. hitéhez ragaszkodik, egy-két napot időztek nála. Első nap vizet sem fogadtak el tőle, annál kevésbé ettek véle. Miután azonban meggyőződtek, hogy a kath. bráhmán megtartja a kaszt szokásait, ti. nem eszik húst és tojást, naponkint fürdik, szúdrák és páriákkal

nem érintkezik, második nap már kértek tőle vizet, leültek vele étkezni. Harmadik nap szóba álltak a telepen lakó többi kath. bráhmánnal is, tehát beismerték, hogy a kath. vallás nem fosztja meg a bráhmánt kasztjától.

Ez a nézet kezd uralkodni Tricsinopoli-ban a pogány bráhmánok között is. Alig múlik el nap, hogy délután 4-5 óra között ne lehessen látni a kath. telepen pogány bráhmánokat.

Mindez valóra nem válhatott csak úgy, hogy a missió nagy áldozattal lehetővé tette, hogy az övék által száműzött kath. bráhmánok élhettek kasztjuk törvényei szerint, míg leltek foglalkozást. Akik ebben a missiót filléreik által segítették, nagy szolgálatot tettek a hitterjesztés művének, mert már is érezhető, hogy az alsóbb kasztok nagyobb rokonszenvvel kezdenek viselkedni a kath. vallás iránt.

A megtért bráhmánok is ékes szóló hirdetői a kath. vallásnak. Így p.o. Vaithianathen Gábor megtért bráhmán és világi tanár a sz. József-kollégiumban megtérítette két fivérét. Mahadhevan, az első megtért bráhmán, Marungapuri-ban igen jó hivatalt kapott, mint *zemindár* vagyis jószágkormányzó. Mikor Lacombe (olv. Lakomb) atya 1902 elején az illető uradalom helységekben lakó híveket látogatta, fölkereste 9 növendékpap kísérelőjével az előkelő kath. bráhmánt. Mahadhevan a legszivesebben fogadott, írja Lacombe atya 1902. május 12-én kelt levelében. Ételeinket megfőzni, hozatott edényt a pagodából. (Mint bráhmán nem adhatta oda saját edényét, mert Lacombe atya és kilenc növendéke nem bráhmánok.) Minden faluban hozott a bíró ajándékba: tejet, tojást, csirkét, nyulat vagy egyéb vadat. Tudták ugyanis a helységekben, hogy én Mahadhevan vallásának *guru*-ja vagyis papja vagyok; kedveskedtek tehát nekem, hogy beajánlják nekem a magokat az uradalom igazgatójánál. Ebből is látszik, hogy a bráhmánok megtérése nagyon fontos dolog. Az uradalom területén lakó keresztényeket eddig lenézték a pogányok; most ez nem történik, hiszen a jószágigazgató is kath. ember. Mahadhevan házában miséztem is. A jó Isten épen akkor szép esőt is adván, mondogatták a pogányok, hogy ezt Mahadhevan guru-ja imádkozta le.

* * *

30

Míg a kollégiumnak jézustársasági tanárai a bráhmánok megnyerésén fáradoznak, rendtársaik kettőzött buzgósággal térítik a többi kasztból most már tömegesebben jelentkező pogányokat. Ezt a munkát csak az méltányolhatja kellően, aki előtt ismeretesek ennek az apostoli működéshez nehéz terhei. Erre vonatkozólag érdekes részleteket közöl Couturier (olv. Kutürié) atya 1902. április 2-án kelt levelében.

Indiában sem mind arany, ami fénylik; legtöbb kellemetlenséget az éghajlat okozza. A hőség átlag 30 fok árnyékban, de többször 35 fokot is mutat a hőmérő. A folyamatos izzadás kellemetlen, de el is gyöngíti az embert. Másik baj, hogy a gyomor működését erős fűszerekkel kell izgatni. A nyelvtanulás sem könnyű munka.

Működésem színhelye Palamkottah. A 40 ezer lakost számláló város kerületi székhely, ahol európai tisztviselők is vannak.

Megrajzolom az indiai népeletnek egyikét részletét.

Indiában az idő nem pénz, sietős munka itt nincs. Hogy magamról hozzak föl példát, elvittem kijavítani szemüvegemet. Mikor ötödnap elmentem érte, a műves azt felelte, hogy még nincs meg, de *naleikku* (holnap) készen lesz. Várok türelmesen másik öt napot, de pápaszem nincs. Újból sürgetvén a dolgot, azt felelték, hogy *naleikku* már meglesz, mert a mester valahová elutazott. Éppen egy hónapba került, míg visszakaptam szemüvegemet.

Gyakran nem is véletlenül történik a késlekedés. A legtöbb iparos annyira földhöz ragadt szegény, hogy előleget kér, mikor elvállalja a munkát, különben nem tudná előteremteni a szükséges anyagot. Amint megkapta az előleget, azonnal munkához fog, de kevés idő múlva abba is hagyja. Mikor észreveszi jönni a munkaadót, rögtön előveszi a tárgyat, mintha egyebet sem tett volna, mint hogy azon dolgozott. Mikor a fölbiztatott munkaadó elment, a mester sutba dobja megint a tárgyat. Elvenni nem lehet tőle a cikket, ha egyszer már szétszedte. Néha esztendeig is kell járni a nyakára.

Másik különösség, hogy az iparos ül, térdel vagy guggol, de soha nem áll, mikor dolgozik. Ez különben oly általános szokás, hogy a hindu ülve eszik, beszélget és hal meg. Vannak pedig mesterségek, melyeket a mi iparosaink ülve nem tudnának űzni. Nálunk a kovács, lakatos, asztalos nem boldogulna ülve, Indiában pedig még a borbély is ülve borotvál, nyír hajat [...]. Az sem szokás nálunk, hogy az iparos az utcán dolgozzék, ellenben Indiában minden iparos az utcán végzi mesterségét. Olcsóbb műhelyt képzelni sem lehet. A borbély p. o. reggel kirak a ház előtt gyékényre minden szerszámot, leül az árnyékba várni a feleket; este a gyékényt és szerszámokat beteszi a viskóba. A kosárkötés [...] már könnyebben megy ülve.

Indiában minden iparos érti a mesterségét, mert hiszen beleszületik. Hajdan tiltotta a törvény, ma pedig a szokás parancsolja, hogy a fiú más mesterségre ne adja magát, mint amelyet ősei űznek 2000 év óta. Ügyesíti a mesterembert az is, hogy a munka föl van osztva. Az egyik mosó, mert Indiában mosóné nincs, elviszi és beáztatja a szennyest, de ki már nem mossa, lévén ez másnak a mestersége.

Az iparkodást és pontosságot nem ismeri, sőt gyűlöli a hindu. Megbotránkozik, ha p. o. a hithirdető valamivel siet vagy a késedelem miatt nehezettel.

Harmadik különlegesség, hogy ez a nép igazán kevéssel éri be, ami az étkezést illeti. Másnap találkozom reggel nyolckor két gyermekkel.

– Reggeliztél-e, kérdem az egyiket.

«Nem reggeliztem».

– Mikor szoktál reggelizni?

«Délben».

– Hát másodszor mikor eszel?

«Este nyolckor».

A legtöbb hindu napjában csak kétszer eszik. Az már úr számba megy, akinek délben rizsnél egyébre is telik. A hindu a rizst tartja a világ legjobb eledelének. Amiképpen nálunk a *kenyérkereset* szó fejezi ki a megélhetést, úgy a hindu akkor megelégedett, ha megvan a mindennapi rizs. Mi *kenyeret* adunk valakinek, a hindu a *rizsről* mondja ezt. Kis király a hindu, mikor van a házában rizs. A tehetősebb valami főzeléket is eszik a rizshez. Gyümölcs sokféle van Indiában, de a legtöbb ízetlen európai embernek; kivételt csak a banán képez, mely kissé megcukrozva elég ízletes. Ellenben a narancs oly savanyú, hogy könnyekre fakaszt; de később megszokja az ember.

Húst keveset fogyaszt a nép. Ennek egyik oka a szegénység, de másrészt tilos is a legtöbb kasztnak. Tehénhúst enni akkora bűn, mint egy bráhmánt agyonütni. Mi hithirdetők nem alkalmazkodunk többé ehhez a szokáshoz, sőt tojást is eszünk. Évtizedek előtt nagyot nézett volna a szakács, ha a hithirdető azt parancsolta volna, hogy húst vagy tojást főzzön. Így kell cselekednünk egészségi szempontból, mert itt bizony a csirke vagy juhhús olyan kemény, mintha bőrt rázna az ember.